

Novosti - Izkušnje - Pobude

PREVENTIVNA DEJAVNOST IN ZAHTEVE NAŠE STROKOVNE SLUŽBE ZA ZDRAVSTVENO VZGOJO

Sodobna zdravstvena služba je vse bolj učinkovita, pa tudi dražja iz dneva v dan. Plačevanje vse bolj zahtevnih in dražjih storitev je privedlo do zaključka, da nobena družba ni dovolj bogata, da bi to zmogla še naprej. Zato je povsod po svetu prišlo do nove usmeritve v zdravstvenem varstvu — ne mislimo več na bolezni in ne gasimo pogorišč, temveč vso skrb posvečamo zdravju, dokler še ni okrnjeno ali zapravljeno. Torej — ohranjanje in utrjevanje zdravja — takó posameznika, kot skupnosti, zlasti še posebej ogroženih skupin. Ta skrb se kaj hitro kaže na višji delovni zmogljivosti, daljši visoki delovni storilnosti, v večji obrambni sposobnosti, pa tudi z zdravo in čilo starostjo.

Če izhajamo iz definicije zdravja, ki naj bi bilo skupek tega, kar prinesemo na svet in k temu dodamo z zdravim načinom življenja, moramo pomisliti, kdaj lahko formiramo ta zdravi način življenja — t. im. higienski režim!

Zametki formiranja pozitivnega odnosa do lastnega in skupnega zdravja ter pozitivnega ponašanja do njega segajo že v čas izpred spočetja, prek nosečnosti in prvih korakov. Odločilni pomen pa imajo poleg dóma in družine prav leta, ko otrok stopa v prvo organizirano skupnost — vrtec, osnovno šolo in prve razrede usmerjenega izobraževanja.

Da do danes to ni bilo dovolj učinkovito, nam dokazujejo številne bolezni, ki so posledica nizkega zdravstvenega znanja in zavesti — uši, garje, srbečica, številne črevesne nalezljive bolezni, pa tudi nezdrav način življenja z nikakršnim odnosom do lastnega in skupnega zdravja — kajenje, alkoholizem, prevelika debelost ipd., da ne omenimo še nizke storilnosti, zgodnje delovne nesposobnosti in prehitrega umiranja.

Taka sodobna stališča in odnos do zdravja izražajo tudi naša pozitivna zakonodaja — zlasti zakon o zdravstvu — ter zadnji samoupravni sporazuma in drugi normativni akti iz sfere zdravstva.

Zdravstvena vzgoja je v njih dobila ustrezno mesto in poudarek v vseh oblikah in fazah dela zdravstvene službe, pa tudi nasploh v okviru najširše skrbi za zdravje posameznika in skupnosti.

Vsa prizadevanja zdravstvene službe namreč ne bodo dosegla zaželenega učinka, če ne bomo vsaj doračajočim, novim rodovom pravočasno vcepili tega pozitivnega odnosa in če jih ne bomo naučili pravočasno zdravega načina življenja — da se moramo včasih zaradi boljšega zdravja tudi čemu odpovedati in da moramo za zdravje skrbeti. To naj bi bila dota za vse življenje njih samih in kasneje tudi njihovih otrok.

Oblikovanje tega pozitivnega ponašanja se mora torej začeti čimprej — in se utrjevati v prvih razredih usmerjenega izobraževanja, da nadomestimo, kar so morda starši zamudili doma ali pa otroci niso pridobili v zadostni meri na začetku obveznega šolanja.

Zato smo z veseljem in zadovoljstvom sprejeli postopno uvajanje zdravstvene vzgoje kot posebnega predmeta v usmerjeno izobraževanje. S tem smo končno pričeli popravljati dolgoletno krivico in napako, ker tega tako pomembnega predmeta doslej ni bilo v »železnem repertoarju« osnovnega izobraževanja. To pomeni prelomnico, s katero popravljamo sicer neodpušljivo napako, da je bilo skoraj dve desetletji naše šolanje bodočih občanov in delovnih ljudi brez sistematične programirane zdravstvene vzgoje — bodisi v rednem programu šolanja, bodisi v izobraževalnem programu pedagoških kadrov. Tako se prično uresničevati želje in prizadevanja zdravstvenovzgojne službe pri nas (kakor tudi drugod po svetu), da postane zdravstvena vzgoja integralni del splošne izobrazbe in vzgoje, pa tudi trajna last zrele osebnosti članov naše socialistične samoupravne družbe. Pri tem ne smemo pozabiti, da ima prav ta pomembno vlogo pri razvijanju, izboljševanju, ohranjanju in povrnitvi zdravja v preventivi ter pri odklanjanju rizičnih dejavnikov za zdravje. S tem pomaga posamezniku in širši družbi do urejenega, plodnega življenja, do čim višje storilnosti v urejenih socialističnih odnosih, do osebne sreče in zadovoljstva.

Pri tem pa so nas izkušnje vsaj zadnjega desetletja utrdile v prepričanju, da t. im. integracija elementov zdravstvene vzgoje v ostale predmete ni dala pričakovanega uspeha: npr. prva pomoč, osnova varstva pri delu, spolna vzgoja, zdravstveni del »predvojaške« vzgoje ipd.

Zadovoljiv in trajen uspeh lahko pričakujemo le od programiranega in v učnem načrtu točno opredeljenega predmeta.

Zato nas toliko bolj preseneča, da v istem času, ko je v nekaterih oblikah šolanja že zagorela zelena luč za zdravstveno vzgojo, zvemo za predlog, da naj bi se ta predmet uvedel v prvem in drugem razredu usmerjenega izobraževanja na račun telesne vzgoje. Pri tem bi opozorili samo na dvoje:

Telesna vzgoja je najmanj tako potrebna kot zdravstvena, saj se med seboj dopolnjujeta — nikakor pa ne smeta tekmovati v boju za že tako ali tako prepičlo jima odmerjene šolske ure.

Z vidika skrbi za zdravje zbledita blišč in pomen marsikaterega drugega predmeta.

Samo pomislimo, koliko ostane učencu, ko konča šolo od dolgoletnega učenja raznih podatkov, letnic, formul, imen ipd.!

Zato se s tako rešitvijo nikakor ne moremo strinjati.

Ker odgovarjamo za zdravje naših prebivalcev, zlasti pa še doraščajočega rodu, *si pridržujemo pravico, da storimo vse potrebne korake, da zagotovimo zdravstveni vzgoji v prvem in drugem razredu usmerjenega izobraževanja ustrezno mesto.* Pri tem z gotovostjo pričakujemo pomoč vseh tistih, ki so kakorkoli soodgovorni za zdravje naših delovnih ljudi in občanov, zlasti pa še našega podmladka.

Zato tudi Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo podpira vsa prizadevanja v zgornjem smislu in bo v okviru svoje pristojnosti ukrenil vse, kar bo mogoče, da čimprej dosežemo s skupnimi prizadevanji zastavljene cilje na področju vključevanja pouka zdravstvene vzgoje v prvih dveh razredih usmerjenega izobraževanja.

Mag. dr. Dušan Repovš
(Iz razprave o Zdravstveni vzgoji
pri usmerjenem izobraževanju)